

Hans-Jörg Domhardt

POŽIADAVKY NA REFORMU SYSTÉMU VZDELÁVANIA V ŠTUDIJNOM ODBORE PRIESTOROVÉ A ENVIRONMENTÁLNE PLÁNOVANIE

Nový model štúdia priestorového a environmentálneho plánovania

Ciele reformy štúdia priestorového a environmentálneho plánovania

Zavedenie nového modelu štúdia priestorového a environmentálneho plánovania na Univerzite v Kaiserslautern je nevyhnutné z viacerých dôvodov:

- meniace sa požiadavky praxe vyvolávajú potrebu nových učebných osnov, zatiaľ čo niektoré vyučované predmety dnes už nie sú aktuálne (resp. nemali by byť vyučované v súčasnom rozsahu);
- popri definovaní ťažísk obsahu výučby a jeho prehĺbení by sa mala študujúcim umožniť väčšia flexibilita pri smerovaní svojho štúdia;
- úsilie o zreteľné skrátenie doby štúdia - študenti by mali mať možnosť absolvovať štúdium už za 9 semestrov.

(Podľa súčasného študijného poriadku sa vyučuje 188 hodín za semester, podľa rámcového skúšobného poriadku sa predpokladá skrátenie na 176 hodín za semester a podľa nového študijného poriadku dokonca len 166 hodín za semester).

Podporovaný nový model štúdia by sa mal orientovať jednak na základné princípy rámcového skúšobného poriadku v odbore priestorové plánovanie s jeho súčasnou obsahovou náplňou; na druhej strane by malo byť našou snahou vytvoriť špecifický profil „kaiserslauternského“ modelu výučby priestorového plánovania. Tento cieľ je možné dosiahnuť len podstatnými zmenami doterajšej štruktúry výučby. Najdôležitejším krokom je teda zavedenie nových študijných osnov.

Ďalej sa diskusia o reforme výučby priestorového plánovania sústredila na otázky koncepcného zjednotenia nových modelov a štruktúr štúdia. Napokon sa riešili otázky povinných predmetov a garancie ich výučby. Hlavnou ideou pritom bolo, ponechať rámcovú štruktúru zabehaných učebných osnov (po ich kritickom prehodnotení) a integrovať ich s nevyhnutnými inováciami, pravda, s ohľadom na súčasné kapacitné možnosti.

Učebné osnovy nového modelu štúdia

(podrobná tabuľka s názvami predmetov je v plnom znení uverejnená v nemeckej časti)

Ako podstatné rozdiely v porovnaní pôvodným modelom štúdia platným od roku 1987 vystupujú najmä tieto aspekty:

1. Analogicky k rámcovému skúšobnému poriadku priestorového plánovania sa budú učebné osnovy výraznejšie koncentrovať na tie aspekty, ktoré sú špecifické pre priestorové plánovanie, čím by sa mohla dĺžka základného štúdia zredukovať na tri semestre. Ďalej sa pokračuje 5-semestrálnym hlavným štúdiom, pričom v prvých dvoch semestroch by malo nasledovať prehĺbenie znalostí a schopností prostredníctvom povinných foriem výučby, pokým počas ostávajúcich troch semestrov by sa ťažisko malo presunúť na prehlbujúce voliteľné predmety podľa individuálnej voľby a na spracovávanie konkrétnych projektov.

2. V novom modeli vzdelávania nadobudnú väčší význam ateliéry zamerané na konkrétne projekty.

Okrem doteraz vyučovaného študentského projektu v základnom štúdiu boli v hlavnom štúdiu realizované tri takzvané „Veľké ateliéry“ („Große Entwürfe“), ktoré zabezpečujú tri katedry orientované na mestské, regionálne a krajinské plánovanie. Dva z týchto ateliérov sú spracovávané študentmi v skupinách (troj- až štvorčlenné skupiny) a jeden riešia študenti samostatne.

V budúcnosti sa počíta v 6. - 8. semestri štúdia so zavedením Veľkého ateliérového projektu („Großes Studienprojekt“) a Malého ateliérového projektu („Kleines Studienprojekt“). Veľký ateliérový projekt (8-10 študentov) sa vyznačuje tým, že témy a priebeh štúdia garantujú dve katedry. Ďalšia zmena - podstatné skrátenie a reorganizácia čaká na projekt vyučovaný v 4. semestri základného štúdia.

3. Pri koncipovaní zoznamu povinných predmetov sa bude prihliadať na to, aby osnovy najdôležitejších tzv. jadrových predmetov boli koordinované na centrálnej úrovni. To by sa odrazilo v zoštíhlení rozsahu i počtu povinných predmetov. Svoje opodstatnenie má tiež myšlienka, aby v budúcnosti pokrývali tieto predmety v čo najväčšej miere práve pedagógovia z odboru priestorové a environmentálne plánovanie.

4. Ako je možné vidieť na priložených tabuľkách znázorňujúcich štruktúru základného stupňa štúdia (Grundstudium) a hlavného stupňa štúdia (Hauptstudium), osnovy sa členia do 3 skupín predmetov (základné štúdium: základy / koncepcie / metódy a techniky; hlavné štúdium: teória a modely / koncepcie / metódy a techniky).

STRUKTUR DES GRUNDSTUDIUMS (1.-3. SEM.)									
Fächer	1.	1.	2.	2.	3.	3.	SWS	Leistungs-	Prüfung
> Lehrveranstaltungen	V	Ü	V	Ü	V	Ü		nachweis	
Grundlagen									
Entwicklungslinien und Theorien der Raumplanung							5		Mdl.
> Raumstrukturen und Standortsysteme	1	1							
> Entwicklungslinien des Städtebaus und der Stadtplanung	2		1						
Städtebaulich-architektonische Grundlagen							4	Einfach	
> Architekturgrundlagen			1	1					
> Grundlagen des Städtebaus	1								
> Grundlagen der Freiraumgestaltung	1								
Sozialwissenschaftliche und ökonomische Grundlagen							4	Qual.	
> Sozialwissenschaftliche Grundlagen					2				
> Ökonomische Grundlagen					2				
Rechtsgrundlagen							6		Klausur
> Rechts- u verwaltungswissenschaftliche Grundlagen			2		2				
> Grundlagen des Umweltrechts					2				
Infrastrukturgrundlagen							5	Qual.	
> Grundlagen der Verkehrsplanung			2						
> Grundlagen der Ver- und Entsorgung	2		1						
Grundlagen der Umweltplanung							4	Qual.	
> Ökologische Grundlagen	2		2						
Konzeptionen und Verfahren			0						
Einführung in die überörtliche Raumplanung							2	Qual.	
> Raumordnung, Landes- und Regionalplanung			1	1					
Einführung in die örtliche Raumplanung							10		Klausur
> Stadtplanung I	2			1					
> Ortsplanung I			1	1		1			
> Bauleitplanung I					1	1			
> Grundlagen der Freiraumplanung			1	1					
Methoden und Techniken									
Informationsverarbeitung in der Raumplanung							4		Mdl.
> Grundlagen der Informationsverarbeitung	1	1							
> Datenerhebung, Statistik und Kartographie			1	1					
Planerstellung und Präsentation							4	Einfach	
> Raumerfassung		1							
> Techniken der Planerstellung	1	1							
> Rede, Vortrag und Präsentation		1							
Einführung in die Planungsmethodik							6	Qual.	
> Methoden in der Raumplanung			1			1			
> Planungs- und Entwurfsmethoden in der Stadtplanung			1			1			
> Städtebauliche Entwurfsmethoden						2			
Projekt							17		
> Orientierungsprojekt		4						Einfach	
> Grundstudienprojekt				7		6		Qual.	
Summe Pflichtfächer	13	9	15	13	9	12			
		22		28		21	71		

Struktur des Hauptstudiums (4. – 8. Sem.) 95 SWS															
Fächer	4.	4.	5.	5.	6.	6.	7.	7.	8.	8.	SWS	Leistungs-	Prüfung		
> Lehrveranstaltungen	V	S/Ü	V	S/Ü	V	S/Ü	V	S/Ü	V	S/Ü		nachweis			
Theorie und Modelle															
Theorie der Raumplanung											2	Qual.			
> Theorie u. Aufgabenwandel d. Raumplg.	1														
> Theorie u. Aufgabenwandel d. Stadtplg.			1												
Bestimmungsfaktoren der Raumplanung											4	Qual.			
> Ökonomische Strategien in d. Raumplg.	2														
> Sozio-kulturelle Belange in der Raumplg.	2														
Planungs- und Umweltrecht											6		Klausur		
> Europarechtliche Rahmenbedingungen	1														
> Städtebau- und Bauordnungsrecht	3														
> Umweltrechtl. Planungsanforderungen			2												
Ökologie in der Raumplanung											1	Qual.			
> Urbane Ökosysteme / Stadtökologie	1														
Konzeptionen und Verfahren															
Überörtliche Raumplanung											4		Mdl.		
> Regionalentwicklung und Raumordnung			2	1											
> Raumplanung in Europa			1												
Örtliche Raumplanung											9		Klausur		
> Stadtplanung II	2		1												
> Ortsplanung II	1	1		1											
> Bauleitplanung II	1		1	1											
Umweltbezogene Planung											5		Klausur		
> Konzepte der Umweltvorsorge			1	1											
> Landschafts- und Freiraumplanung			1	1											
> Naturschutzfachl. Beitrag zur Raumplg.			1												
Infrastrukturplanung											6		Mdl.		
> Verkehrsplanung			2		2										
> Ver- und Entsorgungsplanung			2												
Methoden und Techniken															
Steuerung von Planungsprozessen											2	Qual.			
> Steuerungsmodelle in der Raumplanung			2												
Projekt/Entwurf															
> Großes Studienprojekt							8		8		16	Qual.			
> Kleines Studienprojekt					2	10					12	Qual.			
>Stegreif-Entwürfe		2		2		2		2			8	Qual.			
10 Wahlpflichtfächer					6	6		8			20				
Summe	14	3	17	7	10	12	6	10	8	8					
		17		24		22		16		16	95				

5. Ako doplnok povinných predmetov v 2. stupni štúdia sú v ponuke aj voliteľné predmety, ktoré študentom umožňujú individuálne si prehĺbiť vedomosti v istej oblasti, prípadne si samostatne určovať vlastnú profesionálnu orientáciu. Voliteľné predmety sú jednosemestrálne a tematicky veľmi rôznorodé.

6. Zachovanie povinnej praxe je nutné, ale v zredukovanom rozsahu 16 týždňov pri súčasnom presune podstatnej časti praxe do ťažiskového 2. stupňa štúdia (Hauptstudium).

7. Odporúča sa posilnenie postavenia diplomovej práce v rámci štúdia ako hlavnej záverečnej práce. Má byť doplnená rozpravou a jej výsledok sa započíta do výsledného hodnotenia diplomovej práce

Študent si má zapísať spolu 10 rozličných predmetov, každý s výmerou 2 hodiny za týždeň. Ponúka sa možnosť vybrať si z nasledujúcich štyroch povinne voliteľných modulov:

Povinne voliteľný modul A: Urbanistická tvorba sídiel

Možná kompilácia predmetov (výber nie je striktno predpísaný):

- študentský projekt - urbanistické formovanie miest, vidieckych sídiel a krajiny (ako tvorivý urbanistický návrh)

- analýza a tvorba priestorových štruktúr
- krajinná architektúra
- architektonická typológia budov (ponuka z odboru architektúra)
- pamiatková starostlivosť (ponuka z odboru architektúra)

Povinne voliteľný modul B: Regionálny rozvoj a rozvoj miest

Možná kompilácia predmetov (výber nie je striktno predpísaný):

- študentská práca - regionálny rozvoj a rozvoj miest
- regionálny management a regionálny rozvoj
- analýza a hodnotenie územného potenciálu
- rozvoj miest a usmerňovanie rozvoja sídiel
- systémy priestorového plánovania v iných krajinách
- komunálne plánovanie v praxi
- regionálna ekonómia (ponuka z odboru sociálne vedy)
- vybrané problémy z oblasti dopravy (ponuka zo stavebných odborov)

Povinne voliteľný modul C: Environmentálne plánovanie

Možná kompilácia predmetov (výber nie je striktno predpísaný):

- študentská práca z oblasti environmentálneho plánovania

- energetické koncepcie
- ekológia sídla
- právne aspekty a metódy ochrany životného prostredia
- počítačová podpora v environmentálnom plánovaní
- ekonómia životného prostredia (ponuka z odboru sociálne vedy)
- ekológia povrchových a podzemných vôd (ponuka stavebných odborov)

Povinne voliteľný modul D: Procesnosť plánovania

Možná kompilácia predmetov (výber nie je striktno predpísaný):

- študentská práca - procesnosť plánovania
- spôsoby uzatvárania zmlúv
- vybrané problémy stavebného práva a legislatívy priestorového plánovania
- metódy posudzovania
- procesy rozhodovania v priestorovom plánovaní
- rétorika a moderovanie územných rozhodovacích konaní
- mestské komunikačné a informačné systémy v priestorovom plánovaní

Zo zvoleného modulu si študenti musia vybrať aspoň 4 predmety a v rámci tohto modulu absolvujú aj študentskú prácu. Zo zvyšných modulov sa vyžaduje zapísať si minimálne ďalšie dva predmety.

Ak si študent nezvolí nijaký z uvedených modulov, vyberá si aspoň po jednom predmete z minimálne troch modulov.

Nároky na uskutočnenie reformy

Ak sa aj ponechajú niektoré pôvodné učebné osnovy, tak treba navrhnuť iné, efektívnejšie formy ich sprostredkovania študentom. To pre všetkých zainteresovaných znamená preorientovať sa a začať už zmenami východísk pri koncipovaní budúcej ponuky výučby. Táto ponuka by mala sledovať požiadavku interdisciplinárnej výbavy absolventa, takže je nutná pevnejšia previazanosť jednotlivých učebných osnov. To platí najmä pre ateliérové projekty ako hlavné formy výučby v 2. stupni štúdia.

Či sa nový skúšobný študijný program priestorového a environmentálneho plánovania osvedčí, sa ukáže až v priebehu niekoľkých semestrov po jeho zavedení. Zatiaľ však ešte ostáva mnoho otvorených otázok (napr. otázky zabezpečenia konkrétnych garantom výučby), čo vyžaduje sústredené spoločné úsilie.